

ION C. VISSARION ÎN CORESPONDENȚĂ

VICTOR PETRESCU

Un reprezentant al realismului critic în literatura inspirată de viața satului românesc din primele decenii ale veacului nostru este I. C. Vissarion.

S-a născut și a trăit întreaga viață în mediul țăranesc al Costeștilor-din-Vale, comună în apropiere de Titu.

Opera reflectă varietatea aspectelor, înregistrate printr-o fină introspecție în viața satului natal, a ținuturilor dimbovițene, a mentalității celor care compuneau această lume oropsită, surprinsă în scene mai ales dramatice ale dezvoltării capitaliste a României.

Perioada cea mai fecundă a creației sale este socotită cea dintre 1910 și 1925, în care îi apar numeroase volume de schițe și nuvele, dintre care amintim: „Nevestele lui Moș Dorogan” (1913), „Privighetoarea neagră” (1916), „Sub călcii” (1916), „Florica” (1916), „Maria de altădată” (1921).

Tot în această vreme, I. C. Vissarion întreține o bogată corespondență, rodnică pentru orientarea creației sale, cu o serie de scriitori: George Topîrceanu, N. D. Cocea, Gala Galaction, Tudor Arghezi, Eugen Lovinescu.

Redăm mai jos câteva scrisori inedite, din fondul I. C. Vissarion.¹

Sserisoarea adresată de către George Topîrceanu, pe atunci redactor al prestigioasei reviste „Viața Românească”, datată 7 noiembrie 1913, este în fond un răspuns, angajat în numele revistei, către un scriitor, comunicându-i-se că una din schițele sale se va publica în numărul viitor:

Stimate Domn,

Schița Dv. are mult haz și cred că se va publica în nr. nostru viitor.

Vom ceti-o Comitetului de redacție și-ți vom comunica rezultatul.

Trebuie însă de pe acum să vă spun că necesită oarecare modificări mici, în formă și schimbarea titlului. În privința onorariului decide în urmă „comitetul”, după publicarea bucății.

Cu stimă,

(ss) G. Topîrceanu

¹ Fondul de scrisori, manuscrise și documente „I. C. Vissarion”, aflat în posesia familiei scriitorului, la Costești-Vale, unde de curînd a fost inaugurată o expoziție permanentă.

O altă scrisoare, datată Iași 4 februarie 1915, exprimă părerea lui Topirceanu despre nuvela „Păcat”, conținând prețioase idei critice :

4.II. 1915

Iubite Domnule Vissarion,

Mă iei, frate-l-aș, parc'aș fi fecior de prinț și c'o seriozitate, și c'un „antren” !

Am să te prind eu odată să stăm de vorbă mai mult amindoi, prietenește, și să vezi că am dreptate.

„Păcat”-ul ți-l păstrăm, nu s'a pierdut. Și dacă nu ți l'am inapoiat e că, poate, îl vom publica cindva. Dacă însă ții să-l publici aiurea, repede, — ți-l trimit.

Cum ți-ai putut D-ta imagina că avem nuanțe de tratament pentru colaboratorii noștri, potrivit rangului lor social !!

Crezi că eu nu sunt tot un „pirlit” în ce privește rangul ?

Nu ți-am răspuns pină acum fiindcă am multe și mărunte cap, și fiindcă te socotesc „de-ai noștri”.

„Păcat” are un... păcat. E neverosimil în formă (Asta e nu numai părerea mea, ci și a comitetului). Dacă ai fi colea, lingă mine, am ceti-o împreună și te-ai convinge. Dar așa, prin scrisori, e imposibil să stărui asupra amănuntelor care, singure, sunt elocvente. Crezi că o țărăncă vorbește cu fraze d'alea ? Și cu cuvinte d'alea ? Pe alocuri e strașnic de natural ; pe alocuri însă, livresc. Parcă noi n-am trăit la țară ? Și încă, poate, mai mult decît la oraș — Ar mai fi un defect : realismul e prea crud (adică necopt) și e de cel ne-literar. Dar pentru asta ar trebui să stăm cîteva zile de vorbă. D-ta ai mare talent.

Trebuie să ți-l curăți — n-o spun eu

Al' D-tale

(ss) Topirceanu.

Continuînd aceeași temă, cea a veridicității și a realismului personajelor, o altă scrisoare, nedată, ne aduce date noi :

Stimate Domnule Vissarion,

Nu m'am supărat de loc. Cum m-aș putea supăra pe un om cu care nici-odată nu m'am întîlnit ?

Pricina întîrzierii e multiplă. Intăiu aglomerarea de material publicabil care așteaptă și mai de mult în saltarele noastre.

Al doilea, c'am fost cam bolnav și-am lipsit din Iași. Al treilea... Dar, în sfîrșit, trebuie să țineți socoteală că Dv. aveți o singură chestie, iar noi avem o mie de chestii pe cap, cărora trebuie să le dăm deslegare redacțională, după slabele noastre puteri.

Deci, am căutat manuscrisul Dv. și am găsit însemnat pe prima pagină, cu mina mea, următorul referat pentru Comitetul de admitere (citez textual) :

„E cam lungă. Are însă multe pagini de realitate crudă, pagini plăcute. Nu se poate suprima nimic : interesul povestirii reese din totalitatea ei”.

Iar comitetul a rămas în dubiu : nu se poate umple toată revista numai cu două nuvele, chiar cînd ele au calități.

Prin urmare, neputînd să vă dau un răspuns hotărît ce era să vă scriu ? Tăcerea mea exprima acest dubiu al comitetului mai bine decît o scrisoare. Alege din toate astea și decide cum crezi. Eu unul plec iarăș la țară că mi-i lehamite de literatură pînă peste cap. Primește salutările mele,

(ss) Topîrceanu.

Interesantă de semnalat, pentru începuturile scriitoricești ale lui Vissarion este și aprecierea favorabilă pe care i-o face N. D. Cocea într-o scrisoare, datată 30 septembrie 1913, în care-i solicită colaborarea la ziarele „Rampa” și „Facla” :

București, 30 sept. 1913

Stimate D-le Vissarion,

Iată pe scurt propunerea pe care ți-o fac :

Îți ofer un loc la ziarele „Rampa” și „Facla”. Ne vei da literatură și din cînd în cînd, articole pentru ultimul ziar. Îți trimit bani de drum. Vîno cu tot materialul literar pe care îl ai. Vom sta de vorbă și dacă ne înțelegem, voi face tot ce-mi va sta în putință ca să-ți deschid drumul pe care talentul d-tale ți-l asigură și în care cred.

Primește o bună stringere de mină.

(ss) Cocea

În încheierea relatării acestor scrisori, dăm mai jos pe cea adresată de Jacques Negruzzi, din 13 iunie 1919, pe atunci secretar general al Academiei Române, care-l anunță că volumul de schițe și nuvele „Florica” a obținut o parte din premiul „Adamachi”. Aceasta constituia o recunoaștere oficială a talentului și perseverenței în ale scrisului, dovedite, încă de la primele creații, de I. C. Vissarion :

Academia Română
Nr. 1264

București
13 iunie 1919

Onorate Domn,

Avem bucuria a vă aduce la cunoștință că Academia Română v'a acordat în ședința de la 2 iunie 2.500 lei din premiul „Adamachi” de 5.000 lei, devizibil, din 1918, pentru scrierea D'Voastre „Florica București 1916”.

Comunicîndu-vă această deciziune, vă rugăm să primiți, Onorate Domn, încredințarea distînsei noastre considerațiuni.

Secretarul General,

(ss) Jacques Negruzzi

Această corespondență ne aduce noi date privind activitatea scriitoricească a lui I. C. Vissarion, aprecierea talentului său de către o serie de personalități literare ale vremii și felul cum era receptat încă din prima perioadă a creației sale.

Stimate domnule Vărnian,

Au mîna mînat la loc. Cîm m'ar putea supăsa pe un om cu care niciodată nu m'am întâlnit?

Princa întîzierii e multiple. Într-îm aglomerarea de material publicabil care ostențează și mai de mult în saltarele noastre. Al doilea, s'au fost cam bolnav și-am lipsit din țară. Al treilea, dar în efort, trebuie să țineți mîntuială că d-voastră ~~nu~~ e singura chestie, iar noi avem o mîna de chestii pe cap, căroră trebuie să le dăm îndreptare redactională după etichete noastre pentru.

Deci, am căutat manuscrisul d-voastră și am găsit înscris pe prima pagină cu mîna mea, următorul referat pentru Comitetul de redacție (citez textual):

"...cu lungă. Are încă multe pagini de realitate ecuațională plătite. Nu se poate suprima nimic: interesul propriu rîde din totalitatea ei".

Eu comitetul a rămas în dubiu: nu se poate ^{cu}prinde toate părțile mînei cu două unghiuri, chiar cînd ele au ca lăptate? - Prin urmare, reputăm să nu dăm un răspuns hotărît, ci era să nu venim? Tăcerea mea exprimă acordul al comitetului meu. Pînă decît a scrisoare. Allege din toate acestea și decide cum crezi. În unul plezi parînd la țară că nu-ți e dehamite de literatură pînă pînă cap. Prințese salubritate mîle Topîrșan.

Adevărul

SOCIETATE ROMÂNĂ DE ACTIUNI

BUCUREȘTI

No. 11, Strada 24, No. 11

Într-o zi am fost propus să scriu

pe...

Într-o zi am fost propus să scriu
pe... de a scrie în loc de...
facile de a scrie în loc de...
unde în... scrierilor...
să scriu... scrierilor...
linea... scrierilor...
care îl... scrierilor...
și... scrierilor...
a... scrierilor...
drum... scrierilor...
alt... scrierilor...
scrierilor... scrierilor...
scrierilor... scrierilor...

Foto 2